

Thực hành ESG mang đến cơ hội nhận vốn triệu USD cho Phúc Sinh

Ông PHAN MINH THÔNG
Chủ tịch Tập đoàn Phúc Sinh

Một trong những lý do quan trọng để Quỹ &Green của Hà Lan rót 250 triệu USD vào Phúc Sinh là bởi chúng tôi đã có hơn một thập niên đầu tư vào phát triển bền vững và sau này là ESG.

Bắt đầu từ áp lực của khách hàng

Từ 14 năm trước, Phúc Sinh đã chạm ngõ khái niệm phát triển bền vững, vốn được rất ít người hoạt động trong lĩnh vực nông sản biết đến lúc bấy giờ. Theo đó, năm 2009, một đối tác Hà Lan yêu cầu sản phẩm tiêu tiết trùng của Phúc Sinh phải có chứng nhận Rainforest Alliance (RA), tức là Tiêu chuẩn nông nghiệp bền vững. Khi ấy đối tác khẳng định đó là điều kiện bắt buộc nên Phúc Sinh không còn sự lựa chọn nào khác. Bắt tay vào làm chúng tôi phát hiện ra mọi thứ không dễ dàng khi phải làm việc với hàng ngàn hộ nông dân trong khi công ty còn non trẻ. 5 tỷ đồng đầu tư ban đầu “bay” mất trong hai năm.

Sau khi họp các bộ phận, phân tích nguyên nhân thất bại, kiên trì sửa lỗi và khắc phục vướng mắc, Phúc Sinh đã thành công trong việc chinh phục chứng nhận RA vào năm 2014, trở thành doanh nghiệp Việt Nam đầu tiên được chứng nhận. Khi có được chứng nhận, sản phẩm của Phúc Sinh bán được giá tốt hơn, nhiều khách hàng tìm đến hơn nên chỉ khoảng 1,5 năm là chúng tôi có thể thu hồi vốn đầu tư ban đầu. Đến nay, danh mục chứng chỉ liên quan đến phát triển bền vững và chứng nhận chất lượng của Phúc Sinh lên đến hơn 20 loại.

Sau hơn một thập kỷ thực hành phát triển bền vững, năm 2023 chúng tôi chính thức bước chân vào con đường ESG - viết tắt của Environment (Môi trường), Social

(Xã hội) và Governance (Quản trị). Đây là bộ ba tiêu chuẩn được sử dụng để đo lường mức độ phát triển bền vững và tác động của doanh nghiệp đến cộng đồng. Cũng như lần đầu bước chân vào hành trình phát triển bền vững 13 năm trước, hành trình ESG lần này cũng xuất phát từ yêu cầu của đối tác, của thị trường. Phải khẳng định rằng làm ESG khó hơn phát triển bền vững rất nhiều. Trước khi làm ESG, Phúc Sinh đã làm tốt chữ E và G, nghĩa là chúng tôi đã quan tâm đến môi trường và quản trị rủi ro tốt. Tuy vậy, khi nhúng tay vào ESG, mới thấy còn có chữ S quan trọng nữa và phải dành nhiều nguồn lực cho chữ S. Thời gian trước chúng tôi đã làm nhiều hoạt động liên quan đến chữ S nhưng tập trung cho nông dân hợp tác với Phúc Sinh là chính và các hoạt động thiện nguyện. Khi cùng chuyên gia ESG nước ngoài đánh giá, Phúc Sinh mới nhận ra mình cần làm nhiều hơn, cần quan tâm nhiều hơn đến cộng đồng

đồng bào thiểu số, vốn ở gần vùng nguyên liệu khoảng 7-10km. Ngân sách hỗ trợ cộng đồng của Phúc Sinh vì thế cũng tăng lên nhiều, gấp đôi, gấp ba so với ngân sách 1 tỉ mỗi năm trước đây.

Làm rồi mới thấy, khi nói đến phát triển bền vững, những doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài dường như đã đi trước các doanh nghiệp nội địa rất xa. Điều hạn chế doanh nghiệp Việt là dư địa tài chính hạn hẹp và khác biệt về ưu tiên. Trong khi các tập đoàn nước ngoài có nguồn vốn mạnh để tài trợ và đặt ưu tiên cao cho những hoạt động liên quan đến phát triển bền vững, sau này là ESG, thì doanh nghiệp Việt với tuổi đời non trẻ trên dưới 20-30 năm chật vật với bài toán sống còn.

Thực sự ESG không dành cho tất cả doanh nghiệp. Khái niệm ESG bắt đầu nổi lên sau đại dịch Covid-19 và có xuất phát điểm là bộ tiêu chí đánh giá doanh nghiệp của quỹ đầu tư. Như tôi đã nói việc tiến vào hành trình ESG của Phúc

Sinh cũng từ yêu cầu của đối tác, quỹ đầu tư từ Châu Âu khi họ quyết định rót vốn vào Phúc Sinh. Có người hỏi rằng nếu không có yêu cầu của đối tác liệu Phúc Sinh có sớm bước chân vào hành trình này không, thì câu trả lời là không. Vì nếu vẫn bán được hàng thì cần gì phải cải cách. Không có áp lực Phúc Sinh chắc chắn sẽ tiến bộ rất chậm.

3 yếu tố cần để PTBV

Như tôi có chia sẻ yêu cầu của khách hàng, quỹ đầu tư chính là động lực lớn nhất để Phúc Sinh sớm đi vào hành trình phát triển bền vững và sau này là ESG. Vậy với những doanh nghiệp không làm hàng xuất khẩu mà mới chỉ kinh doanh trong nội địa, không có áp lực từ các nhà nhập khẩu thì sao. Theo tôi cần có quy định rõ ràng của nhà nước nếu không phát triển bền vững và ESG sẽ vẫn còn xa vời với doanh nghiệp. Có một thực tế là trong khi các nước đặc biệt khu vực châu Âu tiêu chuẩn thay đổi, nâng cao, mở rộng liên tục qua các năm thì Việt Nam vẫn sử dụng những tiêu chuẩn, quy định của nhiều năm trước. Điều này không chỉ khiến nhiều công ty không có động lực thay đổi mà còn làm cho cạnh tranh không lành mạnh giữa các doanh nghiệp không đầu tư và có đầu tư vào hành trình phát triển bền vững.

Bằng kinh nghiệm của một doanh nghiệp đã tham gia hành trình phát triển bền vững và sau này là ESG từ rất sớm tôi cho rằng có 3 yếu tố cần thiết để doanh nghiệp đi trên hành trình này. Đó là có định hướng tốt, có tiền và kiên nhẫn. Vì sao phải kiên nhẫn, vì phát triển bền vững hay ESG không phải là đích đến mà nó là hành trình. Các tiêu chuẩn của các nước nhập khẩu sẽ luôn thay đổi, luôn mở rộng điều này đòi hỏi doanh nghiệp phải tiến bước không ngừng. Đứng trước câu hỏi doanh nghiệp còn nhỏ lấy đâu ra tiền để phát triển bền vững và thực hành ESG. Phúc Sinh cũng bắt đầu từ doanh nghiệp khởi nghiệp nhỏ năm 2001 và trong suốt những năm qua chúng tôi luôn kinh doanh có lãi và khi có lợi nhuận tôi luôn xác định tái đầu tư. Chúng tôi đầu tư cho hệ thống công nghệ thông tin, đầu tư cho phòng thí nghiệm... và trước khi đầu tư 5 tỷ đồng để phát triển bền vững tôi cũng phải đứng trước lựa chọn có nên bước chân vào hành trình này hay không vì 5 tỷ đồng khi đó cũng có thể mua được mấy nền đất ở vị trí đẹp. Điều này cho thấy tầm nhìn và định hướng rất quan trọng. Cũng cần nói thêm trong ngành nông nghiệp không phải chứng nhận nào cũng tốn rất nhiều tiền. Doanh nghiệp có thể bắt đầu với chứng nhận Global GAP, khi thực hành tốt rồi thì chuyển qua phát triển bền vững hay ESG cũng thuận lợi hơn. Ngoài ra, việc minh bạch ngay từ đầu sẽ giúp các doanh nghiệp tiếp cận vốn từ các ngân hàng hay các quỹ

đầu tư dễ dàng hơn. Suốt 20 năm qua chúng tôi liên tục làm việc với kiểm toán nhất là nhóm Big 4 để minh bạch sổ sách tài chính. Điều này giúp Phúc Sinh tiếp cận được nguồn vốn lớn với lãi suất tốt.

Trước khi được định giá 320 triệu USD và nhận 25 triệu USD từ đối tác Hà Lan thì từ 11 năm trước chúng tôi đã nhận được nhiều lời mời đầu tư từ các quỹ ngoại. Tuy nhiên, chúng tôi đều từ chối do lúc bấy giờ, các nhà đầu tư chủ yếu trong ngành tiêu dùng, F&B nên họ không có một cái nhìn nhận đúng về công ty sản xuất nông nghiệp. Họ định giá Phúc Sinh rất thấp. Trong khi ở Thái Lan, Indonesia... ngành nông nghiệp rất được coi trọng và định giá cao, thì Việt Nam chúng ta lại không được định giá như thế. Nhưng giờ mọi thứ đã khác hơn nhiều, Việt Nam sau đại dịch Covid-19 đang khá nổi trội về việc cung cấp lương thực, thực phẩm cho nhiều nơi trên thế giới. Toàn ngành nông nghiệp đang chuyển mình dữ dội.

Ngoài khoản đầu tư 250 triệu USD của Quỹ &Green, trong năm nay chúng tôi cũng sẽ nhận khoản tài trợ vốn không hoàn lại cho phát triển bền vững của một quỹ đầu tư khác. Dự kiến, 4 năm nữa, Phúc Sinh sẽ đạt doanh số khoảng 510 triệu USD. Đó là thời điểm công ty sẽ IPO, thậm chí có thể trở thành kỳ lân trong ngành nông nghiệp bền vững.